

ВІСНИК

**Науково-дослідної лабораторії
інклюзивної педагогіки**

Випуск V

Умань – 2019

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

ВІСНИК

Науково-дослідної лабораторії інклюзивної педагогіки

Випуск V

УМАНЬ
2019

УДК 74.03 (063)

В 80

*Рекомендовано до друку вченою радою
Факультету дошкільної та спеціальної освіти
(протокол №8 від 19 березня 2019 року)*

Головний редактор: Демченко І. І.

Редакційна колегія: Малишевська І. А., Білан В. А., Калиновська І. С.,
Чередник А. А.

Відповідальний за випуск: Чередник А. А.

В 80 . Вісник Науково-дослідної лабораторії інклюзивної педагогіки за матеріалами V Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю: «Інклюзивна освіта: теорія, методика, практика» (28 березня 2019 р.) / [гол. ред. Демченко І.І.]. – Умань: ВПЦ «Візаві», 2019 р. – Вип. V. – 197 с.

УДК 74.03 (063)

© Уманський державний педагогічний
Університет імені Павла Тичини, 2019

ЗМІСТ

Розділ І. ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

1.	<i>Ашиток Н.І.</i>	Гуманістична парадигма у контексті методології педагогічної науки та практики спеціальної освіти.....	10
2.	<i>Демченко І.І.</i>	Соціалізація дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному освітньому середовищі.....	13
3.	<i>Стражнікова І. В.</i>	Інклюзивна освіта в освітньому просторі ЗСО Сполучених Штатів Америки.....	15
4.	<i>Супрун М.О.</i>	Організація науково-дослідної роботи студентів.....	18
5.	<i>Абдуллаев С. С.</i>	Формирование личностных качеств спортсмена-инвалида под воздействием систематических физических нагрузок....	22
6.	<i>Анастасова Н.М.</i>	Особливості розвитку взаємостосунків у учнів в інклюзивному класі.....	26
7.	<i>Анісімова О.Е.</i>	Особливості застосування оздоровчих технологій у закладах дошкільної освіти з інклюзивною формою навчання.....	29
8.	<i>Безбах Т.</i>	Особливості навчання та виховання дітей з ринолалією в інклюзивному освітньому просторі.....	32
9.	<i>Борійчук Я.</i>	Співпраця в інклюзивному закладі освіти	34
10.	<i>Гонтар О. Бегас Л. Д.</i>	Інклюзивна освіта в контексті інноваційного розвитку України.....	37
11.	<i>Діхтяренко А.</i>	Використання нетрадиційних методів у корекційній роботі.....	39
12.	<i>Добрянська Я.</i>	Технологія індивідуального планування в інклюзивному закладі освіти.....	41
13.	<i>Дунаєвська Н. Мандич А.</i>	Створення інклюзивного простору в закладі дошкільної освіти.....	43
14.	<i>Калиновська І.С.</i>	Інклюзивна освіта як шлях до «безбар'єрного життя» осіб з особливими освітніми потребами які мають особливі освітні потреби.....	45
15.	<i>Козка М. Кравченко О.</i>	Особливості роботи з сім'ями, що виховують дітей з порушеннями психофізичного розвитку.....	47

16.	<i>Крива Н.П.</i>	Техніки психолого-педагогічного супроводу дитини старшого дошкільного віку з подолання природних вікових страхів.....	49
17.	<i>Марченко О.О. Бурдейна Л.О.</i>	Роль асистента вчителя у навчанні дітей з особливими освітніми потребами.....	51
18.	<i>Нікітенко А. С.</i>	Теоретичні засади правової компетентності студентів з особливими освітніми потребами.....	54
19.	<i>Раленко А.</i>	Вплив образотворчої діяльності на розвиток мовлення дітей раннього віку в інклюзивному освітньому середовищі.....	56
20.	<i>Сербіна Н.С.</i>	Шляхи досягнення фізичного та психологічного здоров'я дитини дошкільного віку в умовах освітньої інклюзії.....	58
21.	<i>Ткаченко О.</i>	Патріотичне виховання дошкільників з порушеннями мовлення як один з аспектів гармонійного виховання.....	60
22.	<i>Трофайла Н.Д.</i>	Діти з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивної освіти.....	62

Розділ II. МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ІНКЛЮЗИВНОЇ ПЕДАГОГІКИ

1.	<i>Андрющенко Т.К.</i>	Моделювання освітнього середовища закладу дошкільної освіти для реалізації інклюзивного навчання.....	65
2.	<i>Казачінер О.С.</i>	Особливості засвоєння мовного матеріалу дітьми з Синдромом Дауна.....	68
3.	<i>Супрун Д. М.</i>	Оптимізація професійної підготовки спеціального психолога в контексті новітніх тенденцій інклюзивної освіти....	71
4.	<i>Шульженко Д.І.</i>	Особливості самоконтролю дітей з інтелектуальними порушеннями дошкільного віку.....	75
5.	<i>Бабій І.В.</i>	Образотворча діяльність в умовах інклюзивної освіти.....	77
6.	<i>Білан В. А.</i>	Проблеми родинного виховання дітей з особливими освітніми потребами.....	80
7.	<i>Голуб Н. П. Головань А. В.</i>	Формування мотивів до творчого самовираження у старших дошкільників із мовленнєвими порушеннями.....	83
8.	<i>Дичок Н.П. Іващенко О.А.</i>	Вплив кризи трьох років на формування особистості дитини.....	85

9.	<i>Дичок Т.П.</i>	Розвиток дрібної моторики у дітей із загальним недорозвитком мовлення у процесі роботи з кольоровою манкою.....	87
10.	<i>Дука Т.М.</i>	Співпраця сім'ї та практичного психолога в процесі інтегрування дитини з особливими освітніми потребами в сучасний освітній простір.....	89
11.	<i>Іващенко М.М.</i>	До проблеми корекційно-розвивальної роботи з дітьми з комплексними порушеннями в умовах спеціальної освіти.....	91
12.	<i>Квас Я.О. Білан В. А.</i>	Дидактичні ігри, як засіб сенсорного виховання розумово-відсталих дошкільників.....	93
13.	<i>Квітка Н.О.</i>	Арт-терапевтичні технології як засіб корекційно-розвиткового впливу.....	95
14.	<i>Кривда В.С.</i>	Методичні аспекти запобігання порушень постави у дітей.....	98
15.	<i>Латін А.В.</i>	Завдання ЛЕГО-конструювання у ЗДО з інклюзивною формою навчання.....	102
16.	<i>Маляр Т. В. Заболотна А. А. Швець А. В. Любченко І. І.</i>	Використання музичного заняття для осіб з особливими освітніми потребами.....	105
17.	<i>Матвійчук І.І.</i>	Особистісно-орієнтований підхід у навчанні географії учнів з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного навчання.....	108
18.	<i>Поліщук О.В.</i>	Організація та проведення фізкультурних хвилин у процесі занять із математики з дітьми з особливими освітніми потребами.....	110
19.	<i>Хрипун Д. М.</i>	Використання гри в інклюзивному навчанні дітей з порушеннями слуху.....	113
20.	<i>Чередник А. А.</i>	Фізична реабілітація дітей дошкільного віку з порушенням постави засобами адаптивного фізичного виховання.....	116

Розділ III. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ ОСІБ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ

1.	<i>Кобильченко В. В. Омельченко І. М.</i>	Наукові аспекти психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами.....	120
----	---	---	-----

2.	<i>Малишевська І. А.</i>	Проблеми підготовки психолого-педагогічних кадрів до роботи в умовах інклюзивного освітнього середовища.....	123
3.	<i>Островська К. О.</i>	Психологічний погляд на роботу з батьками.....	125
4.	<i>Позднякова О.Л.</i>	Професійна готовність фахівця як компонент розвитку виховної системи в освітніх закладах.....	128
5.	<i>Алексєєнко Ю.В.</i>	Арт-терапії як засіб збагачення соціокультурного досвіду молодших школярів з особливими освітніми потребами.....	130
6.	<i>Воєдило О. В.</i>	Особливості виховання толерантності дошкільників в умовах інклюзивної освіти.....	132
7.	<i>Кабельнікова Н.В.</i>	Застосування технології фасилітації у роботі з батьками учнів початкових класів з інклюзивною формою навчання.....	134
8.	<i>Коваль С. Бегас Л. Д.</i>	Розвиток математичних уявлень дітей дошкільного віку з порушенням інтелекту.....	138
9.	<i>Ленів З. П.</i>	Командно-індивідуальний підхід в інклюзивному навчанні дітей з особливими освітніми потребами.....	140
10.	<i>Медведчук В. О. Бойко І. Г. Любченко І.І.</i>	Навчально-виховний процес в класах з інклюзивним навчанням.....	143
11.	<i>Негоденко Л.М.</i>	Корекційні можливості занять з паперопластики в процесі інклюзивного навчання дітей дошкільного віку.....	145
12.	<i>Понько Г.І.</i>	Психолого-педагогічний супровід інклюзивного навчання осіб з інвалідністю.....	147
13.	<i>Самусенко О.М.</i>	Психологічна криза в житті людини.....	149
14.	<i>Черніченко Л.А.</i>	Емоційний чинник професійної підготовки майбутніх логопедів.....	150
15.	<i>Шпильова М.О.</i>	Історичний аспект зв'язку стану мовленнєвої функції з рівнем розвитку рухового аналізатора.....	152

Розділ IV. ПЕРЕДОВИЙ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ІНКЛЮЗИВНОЇ ПРАКТИКИ

1.	<i>Миронова С.П.</i>	Роль науково-педагогічних працівників у створенні інклюзивного середовищі в суспільстві.....	155
2.	<i>Стрельніков В. Ю.</i>	Принципи побудови змісту індивідуальних планів учнів у інклюзивному навчанні.....	157
3.	<i>Авраменко О.О.</i>	Соціальна адаптація дітей з особливими освітніми потребами до умов закладу дошкільної освіти.....	160
4.	<i>Базило В.
Лемещук М.А.</i>	Сучасні погляди на подолання заїкання...	162
5.	<i>Бегас Л.Д.</i>	Сучасні тенденції розвитку інклюзивної освіти за рубежом.....	165
6.	<i>Голуб В. М.
Пришляк В. В.</i>	Пропедевтична роль освітньої галузі «Природознавство» в умовах інклюзивної освіти.....	167
7.	<i>Гришук Н. Ю.</i>	Психопрофілактична робота психолога з курсантами закладів вищої освіти державної служби України з надзвичайних ситуацій.....	169
8.	<i>Журавко Т. В.</i>	Ебру-терапія як інноваційна технологія реабілітації дітей з порушенням розвитку	171
9.	<i>Колісник Л.В.</i>	Особливості використання інноваційних технологій у роботі з дітьми, які мають розлади аутистичного спектру.....	173
10.	<i>Кузнєцова О. В.</i>	Виховання підлітків в інклюзивному освітньому середовищі як педагогічна проблема.....	176
11.	<i>Куцоласька А.М.</i>	Аспекти роботи психолого-педагогічного досвіду в умовах інклюзивного навчання у новій українській школі.....	178
12.	<i>Лемещук М.А.</i>	Формування ініціювання спілкування у дітей логопатів з близькими дорослими та однолітками.....	181
13.	<i>Мога М. Д.</i>	Міотонометрія в діагностиці фізичного розвитку дітей раннього віку зі спастичними парезами.....	183
14.	<i>П'ясецька Н.А.</i>	Роль рухового аналізатора в організації вищих форм діяльності мозку дитини.....	184
15.	<i>Троян С. О.</i>	Попередження наслідків цифрової залежності дітей та молоді.....	187

Список використаних джерел:

1. Стрельников В. Ю. Духовний світ індивідуальності студентів. *Індивідуальність у психологічних вимірах спільнот та професії* : зб. наук. праць за заг. ред. Л. В. Помиткіної, Т. В. Вашеки, О. М. Ічанської. К. : Аграр Мед Груп, 2018. С. 278–283.
2. Стрельников В. Ю. Принципи інтенсифікації навчання. *Наукова спадщина академіка Івана Зязюна у вимірах сучасності і майбутнього* : збірник матеріалів І Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 30-31 березня 2017 року) / ред. колегія : В. П. Андрущенко, В. Г. Кремень, Н. Г. Ничкало ; укл. Н. В. Гузій. Київ : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2017. С. 263–265.
3. Стрельников В. Ю. Принципи побудови змістовних модулів в системі інтенсивного навчання. *Вісник Черкаського університету. Серія : Педагогічні науки*. 2016. № 5. С. 125–131.
4. Юцявичене П.А. Создание модульных программ. *Сов. педагогика*. 1990. №1. С. 55–60.

Авраменко О.О.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини **СОЦІАЛЬНА АДАПТАЦІЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ ДО УМОВ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

Згідно Національної доктрини розвитку освіти у ХХІ столітті вдосконалення системи освіти й виховання відповідно принципів гуманізації та індивідуалізації передбачає максимальне врахування особистісних та психофізичних особливостей дітей і створення таких умов освіти, які б сприяли своєчасному й повноцінному розвитку всіх сторін особистості дитини завдяки успішному вихованню та навчанню [4, 24]. У цьому контексті актуальною проблемою української педагогічної теорії і практики є реалізація прав дітей з особливими потребами, зокрема пошук нових шляхів соціалізації дітей з психічними та фізичними проблемами.

Великий вклад у науково-методологічні основи навчання та виховання дітей з особливостями в розвитку внесли такі вчені як Л. Божович, Л. Венгер, Н. Гуткіна, В. Давидов, І. Дубровіна, В. Каган, Р. Овчарова, О. Проскура, Н. Самоукіна, А. Фурман та ін.

В Україні спостерігається тенденція до зростання чисельності дітей з порушеннями психологічного та фізичного розвитку і функціональними обмеженнями.

Освіта дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку, ґрунтується на принципах виваженої педагогіки, дієвість яких неодноразово підтверджувалась і використання яких приносило користь всім дітям. Ці принципи передбачають, що відмінності між людьми є природним явищем і навчання слід відповідним чином адаптувати до потреб дітей, а не «підганяти» під сталі погляди щодо організації та характеру начального процесу. Виважена педагогіка, орієнтована на потреби дітей, може допомогти уникнути

безцілних витрат ресурсів та краху надій, до чого надто часто призводить низький рівень навчання та шаблонність усталених підходів в освіті [1, с. 9-13].

Процес соціалізації характеризується такими ознаками, як періодичність та динамічність протікання. Найбільш важливим періодом соціалізації є дошкільний та шкільний вік, коли дитина не лише набуває знання, формує власний світогляд, але й отримує навички самоконтролю, взаємодії з колективом, уміння вирішувати складні життєві ситуації. Саме у навчально-виховному процесі відбувається розвиток усіх складових самовдосконалення особистості, у першу чергу потреби у самоствердженні та самореалізації, що є невід'ємною частиною соціального становлення сучасної людини. Кінцевою метою виховання особистості є її підготовка до виконання комплексу ролей, необхідних для суспільного життя: громадянина, трудівника, громадського діяча, сім'янина, товариша.

Процес соціалізації триває все життя і відповідає неперервному вихованню. Соціалізація охоплює біологічний і психічний рівні людини. Поняття «соціалізація», «соціальна адаптація» в нашій країні почали широко використовуватися з середини 60-х років минулого століття, проте саме ці терміни розуміються різними авторами неоднаково.

Соціалізація (від лат. *socialis* – суспільний) – процес становлення особистості, навчання та засвоєння індивідом цінностей, норм установок, зразків поведінки, властивих певному суспільству, соціальній спільноті, групі [2].

Соціалізація – від лат. *socialis* – суспільний – історично обумовлений, що здійснюється в діяльності і спілкуванні процес та результат засвоєння та активного відтворення індивідом соціального досвіду [3].

У якості джерел соціалізації індивіда виступає передача культури через сімейні та інші соціальні інститути, перш за все через систему виховання та освіти, а пізніше – через взаємний вплив людей в процесі спілкування та сумісної діяльності. Важливим є досвід, пов'язаний з періодом раннього дитинства, з формуванням основних психічних функцій та елементарних форм суспільної поведінки.

Соціалізація у дітей з особливими потребами до закладів дошкільної освіти відбувається зі значними ускладненнями, оскільки мовлення (важлива психічна функція) справляє провідний вплив на формування особистості, її мислення, відіграє вирішальну роль у регуляції поведінки та діяльності дітей на етапі адаптації. Різні вади можуть носити в дітей різнобічний характер і проявлятися як :

- неспроможність встановлювати контакт, спілкуватись;
- незрозумілість для інших;
- складнощі з виконанням значних фізичних навантажень, інтелектуальних

завдань;

- проблеми, вади зі слухом.

Результативність навчально-виховної, корекційно-реабілітаційної та лікувально-профілактичної роботи в інклюзивній групі закладу дошкільної освіти значною мірою залежить від скоординованості впливів усіх членів

команди, як то : вихователів, педагогів, лікарів, психолога, дефектолога, реабілітолога, батьків особливостями психофізичного розвитку, комплексного підходу до планування і реалізації корекційно-розвивальних заходів.

Отже, весь процес навчання і виховання дитини з особливостями у розвитку має бути спрямований на те, щоб забезпечити її соціальну адаптацію та інтеграцію в суспільство, зробити інтеграцію максимально успішною і благополучною. Адже, рівень і характер взаємодії особистості і суспільства визначається ступенем її соціальної адаптації та соціалізації.

Список використаних джерел:

1. Ковальчук С. Профілактика самотності в осіб з обмеженими можливостями/ Світлана Ковальчук // Соціальний педагог. – 2009 – № 7. – С. 9-13.
2. Кон И.С. Социология личности,- М., 1967. – 383 с.
3. Кононко О.Л. Виховуємо соціально компетентного дошкільник. – К.: Світлич, 2009. – 201 с.
4. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті. – К.: Шкільний світ, 2001. – 24 с.

Базило В.

Науковий керівник: Лемещук М.А.

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

СУЧАСНІ ПОГЛЯДИ НА ПОДОЛАННЯ ЗАЙКАННЯ

На сьогоднішній день навчання та виховання дітей із особливостями психофізичного розвитку турбує все прогресивне людство. Сучасна концепція освіти таких дітей передбачає інтегрований підхід. До цього часу дослідники висловлюють різні погляди щодо сутності зайкання, методів і прийомів лікування.

Зайканням у дітей називають порушення ритму, темпу і плавності мовлення, які пов'язані з судомою мовною м'язовою апарату. Клінічною ознакою зайкання є мимовільне переривання мовлення, вимова слів по складах чи звуках, багаторазове повторення слів або частин слів

Первинне зайкання, як правило, виникає у віці від двох до п'яти років, в віці, коли відбувається формування мови. За статистикою, приблизно 2% школярів і 1,5% дорослих людей страждають зайканням.

У переважній більшості випадків до зайкання призводять такі чинники:

- сильне розумове перенапруження;
- психічна травма;
- сильний переляк;
- стрес;
- патології нервової системи, наприклад, які виникають під впливом інфекційних захворювань (енцефаліт, менінгіт та інші).

Фахівці відзначають, що ліворукі діти частіше страждають зайканням. Крім цього до зайкання призводить занадто складна для сприйняття дитини мова